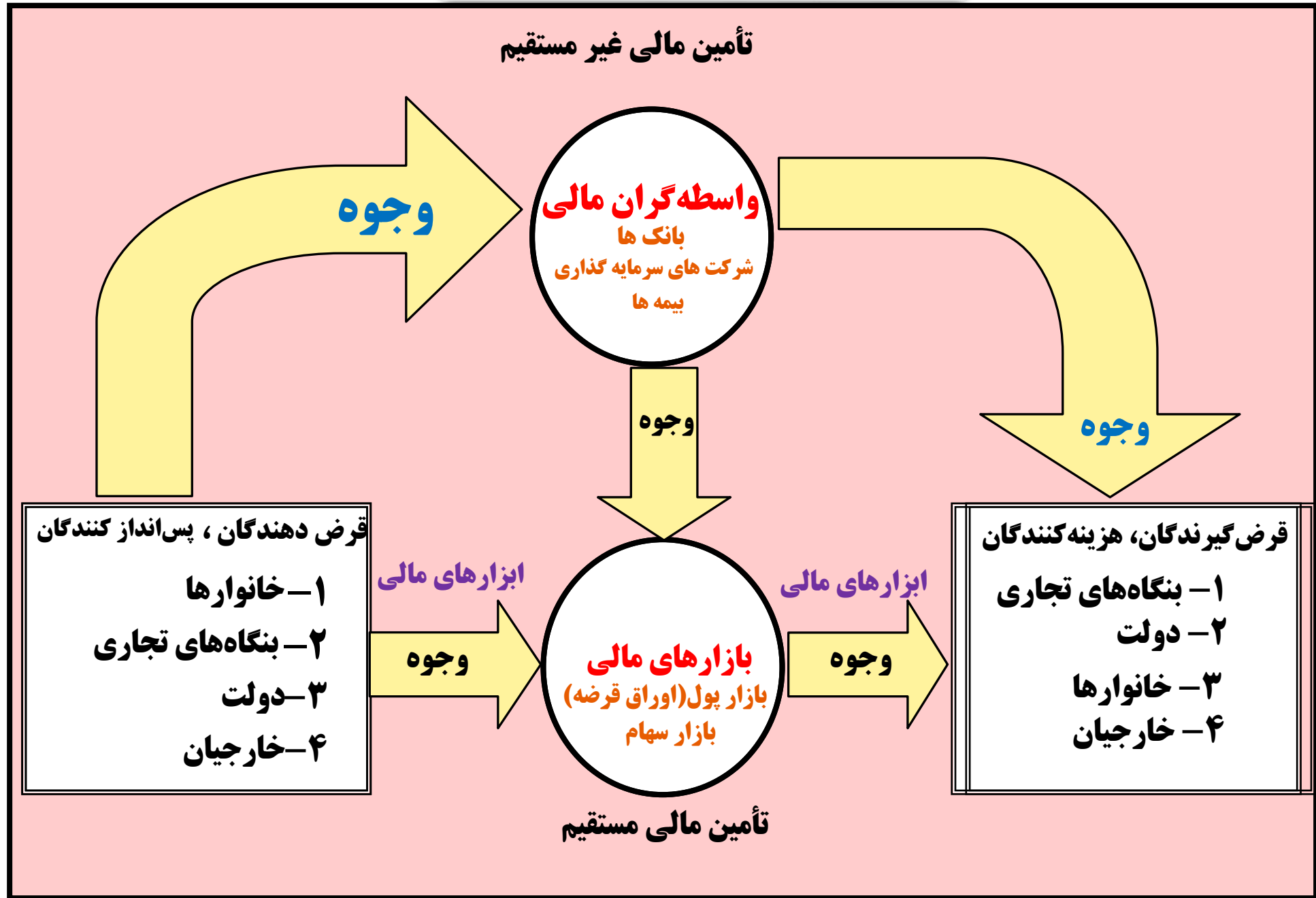

مروری بر بانکداری رایج در دنیا

فهرست مطالب

1. مقدمه
2. تاریخچه و سیر تکامل بانک
3. ماهیت بانک
4. کارکردهای بانک
5. عملیات بانکداری متعارف و ماهیت حقوقی آن
 1. جذب سپرده ها
 2. ارائه خدمات
 3. ارائه تسهیلات
 4. خرید و فروش اوراق
 5. سرمایه گذاری مستقیم
 6. خرید و فروش ارز و سکه
 7. حفظ امانات

نظام مالی چیست؟ جریان وجوه در نظام مالی

تاریخچه بانک و بانکداری رایج

○ روند شکل گیری بانکداری سنتی

1. معابد

2. کلیساها

3. صرافها

4. دولتها

5. بانک سنتی

○ واژه بانکداری به عنوان یک عملیات اقتصادی با قرض و سود آوری از طریق وام دادن عجین گردیده و جداسازی آن از قرض و بهره غیر ممکن به نظر می رسد. در تعریف بانکداری سنتی، بانک رکن اصلی بازار پول یا بازار تعهدات کوتاه مدت در مقابل بازار سرمایه شناخته می شود.

واژه شناسی بانک BANK

○ واژه بانک (**bank**) در زبان انگلیسی میانه از زبان فرانسوی میانه (**banque**)، است که آن هم از واژه ایتالیایی قدیمی (**banca**)، و آن نیز از واژه آلمانی بسیار قدیمی (**bench.counter, banc**) گرفته شده است.

○ **Beach**ها (نیمکت‌ها) به عنوان میزها یا شمارشگرهای مبادله در حین دوره رنسانس توسط بانکداران فلورانتین مورد استعمال قرار می‌گرفتند که مذاکرات و مبادلاتشان را پشت میزهایی رومیزی‌های سبز رنگ انجام می‌دادند.

انواع بانکها

1. **بانک های مرکزی (Central banks):** بانک مرکزی ارگانی است که مسوول عملکرد نظام بانکی است. عمده فعالیت آن شامل اخذ سیاست های پولی کشور، وضع قوانین پولی و نظارت بر حسن انجام آنها، تعیین انواع نرخ های متداول مانند نرخ تورم، نرخ سود سپرده ها و غیره، چاپ اسکناس، حفظ ارزش پول کشور و برابری آن با سایر ارز های بین المللی می باشد. با این وجود مردم به صورت مستقیم با بانک مرکزی ارتباط ندارند. از این رو از تعریف بانک مصطلح خارج می شود و یک نهاد ناظر است.

2. **بانک تجاری (Commercial banks):** بانکی است که به بنگاه های اقتصادی در جهت فعالیت های تجاری خدمات پولی ارائه می دهد. خدمات این بانک عبارت است از: جذب سپرده و بازگشایی حساب، تسهیلات، خط اعتباری، ضمانت نامه بانکی، صندوق امانات، پرداخت های بین المللی و خدمات ارزهای خارجی.

3. **۳- بانک سرمایه گذاری (Investment banks):** بانک سرمایه گذاری که در ایران شرکت تامین سرمایه نامیده می شود، یک موسسه مالی است که به افراد، شرکت ها، و دولت ها کمک کرده تا از راه تعهد پذیره نویسی، یا نمایندگی کارفرما در انتشار اوراق بهادار، به گردآوری سرمایه اقدام کنند. شرکت تامین سرمایه می تواند خدمات مالی متنوع دیگری به افراد و بنگاه ها ارائه دهد از جمله: مشاوره در زمینه ادغام و تملیک، بازارگردانی، انتشار ابزارهای مالی با درآمد ثابت.

انواع بانکهای تجاری

1. **بانک خرد (Retail banks):** بانک خرد بانکی است که خدمات بانکی پایه را برای اشخاص و بنگاههای خرد را فراهم می آورد.
2. **بانک الکترونیکی (Online banks):** این بانک به مشتری امکان می دهد فعالیت بانکی خود را از طریق اینترنت انجام دهید.
3. **بانک خصوصی (Private banks):** مدیریت مالی فرد و شرکتهای خصوصی را فراهم می کند و در نقش یک وکیل و کارگزار خصوصی ظاهر می شود.

عملیات بانک تجاری

1. جذب سپرده های بانکی
2. ارائه خدمات بانکی
3. ارائه تسهیلات به متقاضیان
4. خرید و فروش اوراق بهادار
5. سرمایه گذاری مستقیم
6. خرید و فروش ارز و سکه
7. حفظ امانات

عملیات بانکداری متعارف: جذب سپرده های بانکی

- سپرده وجوهی است که مردم با انگیزه های متفاوت به بانک می سپارند.
- انواع سپرده:
 1. سپرده های دیداری (جاری)
 2. سپرده های پس انداز
 3. سپرده های مدت دار

عملیات بانکداری متعارف: جذب سپرده های بانکی

• سپرده های دیداری (جاری)

1. تعریف: سپرده ای که بانک متعهد است به محض تقاضای صاحبش مسترد دارد

2. ماهیت حقوقی = قرض زیرا:

1. جزو منابع بانک به حساب می آید

2. به محض مطالبه مشتری کل یا بخشی از آن به مشتری یا فرستاده او

3. بعد از عملیات سپرده گذاری بانک ضامن سپرده است

• در نتیجه در دفاتر بانک ها حساب سپرده دیداری در دو ستون بدهکار و بستانکار ثبت می گردد.

• سپرده گذاری مشتری در حساب بستانکار و برداشت مشتری از بانک در حساب بدهکار

عملیات بانکداری متعارف: جذب سپرده های بانکی

• سپرده های پس انداز

1. تعریف: سپرده ای که بر اساس توافق در اختیار بانک قرار می گیرد و عندالمطالبه به صاحبش مسترد دارد

2. ماهیت حقوقی = قرض زیرا:

1. جزو منابع بانک به حساب می آید

2. به محض مطالبه مشتری کل یا بخشی از آن تنها به صاحب آن

3. بعد از عملیات سپرده گذاری بانک ضامن سپرده است

4. بانک متعهد است علاوه بر اصل بهره به صاحبش بپردازد.

عملیات بانکداری متعارف: جذب سپرده های بانکی

• سپرده های مدت دار (ثابت)

1. تعریف: وجوهی است که اشخاص حقیقی یا موسسات حقوقی با انگیزه کسب درآمد به بانک می سپارند
2. انواع: کوتاه مدت یکساله، میان مدت ۲ یا ۳ ساله و بلند مدت ۵ ساله
3. ماهیت حقوقی = قرض

عملیات بانکداری متعارف: ارائه خدمات بانکی

○ خدماتی چون:

1. افتتاح حساب در گردش،
 2. صدور کارتهای اعتباری،
 3. چکهای بانکی و مسافرتی،
 4. ارسال حواله های بانکی،
 5. وصول بروات حساب جاری و ...)
- ماهیت حقوقی: بسته به نوع عملیات متفاوت است (حواله، قرض، استیفای دین، ...)

عملیات بانکداری متعارف: ارائه تسهیلات به متقاضیان

- عملیات اعتباری: مهمترین فعالیت بانک

1. اعتبارات کوتاه مدت (۳ ماهه)

2. اعتبارات میان مدت (حداکثر ۵ ساله)

3. اعتبار بلند مدت (بین ۵ تا ۱۵ سال)

ماهیت حقوقی: قرض زیرا:

1. بانک با اعطای وام وجوهی را به تملیک متقاضی در می آورد

2. وام گیرنده متعهد است طی مدت معین اصل و بهره وام را به بانک بدهد

عملیات بانکداری متعارف: خرید و فروش اوراق بهادار

○ بانک به دو روش خرید و فروش اوراق را انجام می دهد:

1. واسطه کاری: در این روش بانک نقش واسطه را برعهده دارد و در مقابل این واسطه گری کارمزد می گیرد.

2. مقاطعه کاری: خود بانک اقدام به خرید اوراق بهادار کرده و سپس متناسب با منافع بانک تمام یا بخشی از آن را می فروشد و از اختلاف قیمت سود می برد.

1. اوراق سهام: در این صورت بانک ابتدا مالک دارایی حقیقی و سپس فروشنده آن است

2. اوراق قرضه: این اوراق سند قرض بوده و بانک با خرید آن به ناشر اوراق قرض با بهره می دهد با فروش آن دو احتمال به وجود می آید:

1. فروش طلب بانک به خریدار جدید اوراق

2. قرض با بهره از خریدار و حواله او به ناشر اوراق قرضه

عملیات بانکداری متعارف: بقیه عملیات ها

- سرمایه گذاری مستقیم: این امر به دلیل مخاطره و ریسک در درجه دوم اهمیت قرار دارد. اما در شرایطی که تقاضای کافی برای وام و اعتبار نباشد به سمت سرمایه گذاری مستقیم می رود.
- خرید و فروش ارز و سکه: از نظر حقوقی ارز و سکه مال محسوب می گردد و بنابراین خرید و فروش آن همان خرید و فروش اموال است و سود حاصل از آن نیز ماهیت سود تجاری دارد.
- حفظ امانات

تمایزات	بانک تجاری	بانک سرمایه
نهاد ناظر	بانک مرکزی	سازمان بورس
حوزه فعالیت	بازار پول	بازار سرمایه، کالا، ارز، خرید، ادغام و غیره
فرایند کاری	دریافت سپرده و اعطای وام ارتباط مستمر با بانک مرکزی کنترل های داخلی و مدیریت ریسک جذب نقدینگی و تجهیز منابع و تخصیص آن به طور کارا و صحیح	مدیریت دارایی، مشاوره و خدمات پذیره نویسی به کار انداختن سرمایه جهت تأمین منابع مالی از روشهای گوناگون ایجاد ارزش افزوده روی سرمایه
اهم خدمات	جذب منابع از طریق وام کوتاه مدت پول وام دهی کوتاه مدت به شرکت ها و افراد وصول چک و قبوض و تسهیل مبادلات پولی صدور کارت اعتباری، ATM، کارت های بدهی و ضمانت نامه ها و مانند آن بانکداری الکترونیکی	تسهیل در تأمین مالی شرکت ها تشکیل سرمایه و واگذاری به بخش خصوصی تعیین ارزش خدمات کارگزاری و معامله گری و ارائه خدمات و تحقیقات در زمینه مدیریت دارایی پذیره نویسی، توزیع و بازار سازی اوراق بهادار جدید مشاوره مالی و مدیریت ریسک